

forstand) i vid udstrækning må tilpasse sig udviklingen i det omgivende miljø, hvori LO-systemet og staten indgår som vigtige elementer« (s. 248). Med den formulering bliver Dansk Arbejdsgiverforening stort set gjort til objekt, og der bliver ikke taget hensyn til, at Arbejdsgiverforeningen ikke blot skulle tilpasse sig udviklingen, men også var i stand til at påvirke den.

Den sidste artikel, der skal kommenteres, er Palle Haahr Lunds om fiskerierorganisationernes udvikling. Her er tale om et pionerarbejde, som gør rede for udviklingen siden midten af 1800-tallet, da der for alvor opstod et selvstændigt fiskerierhverv. Det har været vanskeligt overhovedet at få tilvejebragt en organisering af fiskerne. Organisationerne har været svage, og det har ikke været muligt at etablere en egentlig hovedorganisation for fiskerne, der er delt mellem Dansk Havfiskeriforening, der repræsenterer Vestkystens mere industriorienterede fiskere og Dansk Fiskeriforening, der repræsenterer de øvrige mere konsumfiskerierorienterede fiskere. Vanskelighederne ved organisationsdannelsen kan ikke undre, når man betænker, at der er tale om at presse et – ganske vist efterhånden højt mekaniseret – »jæger«erhverv ind i et industrisamfunds organisationsstruktur. Forsøgene på at gennemføre en lønmodtager-arbejdsgiver organisering inden for fiskeriet har således mødt betydelige vanskeligheder.

Som sagt er hovedindtrykket af bogen positivt. Der kan naturligvis rejses indvendinger her og der, og en række småfejl forekommer også, men det er uden større betydning. Bogen giver en række vigtige bidrag til efterkrigstidens historie og retfærdiggør udsendelsen af de 14 seminaroplæg i bogform.

Jørgen Fink

Henrik Pers: *Velfærdsstatens gennembrud i Danmark. Den politiske debat omkring folkepensionens indførelse.* (Forlaget Uglen, 1981). 170 s.

Velfærdsstaten er et flerhovedet begreb, som det er svært at få hold på. Forfatteren har klogeligt undladt at gå til angreb på uhyret. Som undertitlen måske klarere kunne have sagt, handler bogen om folkepensionsreformens politiske historie. Den tager fat i 1945, følger de forskellige løft i aldersrenten og refererer de vigtigste forslag til en pensionsreform. Den konstaterer, at problemet for alvor politiseredes i 1952, da de radikale og socialdemokraterne besluttede sig. Og den ender med det omfattende forlig i 1956, hvor, som forfatteren rigtigt understreger, venstre og konservative bekvemmede sig til at skubbe den borgerlige ideologiske forkærlighed for private pensionsordninger til side for stadig at kunne deltage i den almindelige bejlen om de gamles stemmer. Om noget berettiger til at tidsfæste velfærdsstatens gennembrud i Danmark til netop folkepensionsreformen, må det vel være dette borgerlige knæfald.

Afhandlingen bygger hovedsagelig på trykt materiale. Skønt det er lykkedes forfatteren at skaffe sig adgang til flere arkiver, har kun et enkelt sat sig væsentlige spor. Hverken fra det radikale venstres gruppeprotokoller eller, interessant nok, fra socialministeriets akter om folkepensionen har han fundet afgørende bidrag. Derimod har han haft god hjælp i adgangen til samtlige de 162 bilag, der indgik i folkeforsikringskommissionens arbejde. På grundlag af dem har han forholdsvis detaljeret kunnet følge forhandlingsgangen uden at kunne læse selve mødereferaterne. Dette materiale har han suppleret med otte interviews og tre skriftlige redegørelser. Trods alle be-

grænsninger er det et omfattende og i flere henseender spændende materiale.

Fremstillingen er samlet om at følge det politiske forløb. Det gøres ved referater af de mange forslag, der efterhånden blev fremsat, og af de debatter i presse og folketing, som de gav anledning til. Tilsammen gør de det muligt at begynde at danne sig et helhedsbillede af, hvorfor det gik, som det gik. Men man kunne nok ønske sig, at forfatteren havde hjulpet læseren lidt længere på vej ved at omsætte referaterne af forslagene til karakteristikker, der stærkere fremhævede deres politiske pointer. Og enkelte centrale spørgsmål kunne nok være drøftet grundigere på det tilgængelige materiale. Det gælder pensionistforeningernes fremvækst og partipolitiske tilhørsforhold, den tidlige radikale forkærlighed for folkepensionen (aldersrente til alle) og socialdemokraternes vaklen mellem den radikale linie og Jørgen S. Dichts forslag om en slags forsikringsmæssig overbygning. Det sidste spørgsmål er historiens kerne, som vel navnlig havde fortjent en videre udvikling.

Johan Peter Noack

Nye strømninger i dansk lokalhistorie.
(Forlaget Historia 1. Århus 1981),
201 s.

Titelbladet bærer ikke noget forfatternavn, og de fem redaktører har kun underskrevet forordet, hvor bogen præsenteres som en håndbog og debatindlæg. I begge egenskaber vil den kunne gøre nytte, da samfundets ændringer i de sidste generationer og nye synspunkter med nødvendighed også må ændre de mål, lokalhistorien skal sætte sig. Den ældre lokalhistorie, som den f.eks. ses i J. Kinchs skildring af Ribe, giver først byens historie diakronisk og derefter topografisk, men efter

de nye synspunkter synes et synkronisk udgangspunkt at være foretrukket med vægten på at skildre den helhed, et lokalsamfund udgør, og at fremdrage den hidtil anonyme skare af befolkningen, der hidtil ikke var fundet værdig til at omtales. At fremhæve det sidste er fortjenstfuldt og har været forsømt af den ældre lokalhistorie, men det er ikke let. Heldigvis kan etnologien bringe nogen hjælp, som *Annette Vasstrøm* viser det i sin artikel. Et andet hjælpemiddel er den statistiske metode, hvis anvendelse *Henrik Fangel* giver eksempler på. *M. Balle-Petersen* diskuterer de folkelige bevægelser, men vil sikkert ikke finde tilslutning hos alle, og allerede en definition af det folkelige vil man have svært ved at enes om, men hendes indlæg er ved sin lærdom og metode værd at lægge mærke til. Andre artikler af *Knud Prange*, *N. Windfeld Lund*, *J. Burchardt*, *Verner Bruhn*, *Claus Bjørn* og *Flemming Mikelsen* belyser andre sider af de krav, det nye syn på lokalhistorien stiller til dem, der vil dyrke denne forskning. De er så store, at mange ikke vil mene, at de kan opfylde dem, og da alle ni artikler er skrevet af folk med solidt fagligt fodfæste, har forfatterne måske overvurderet den jævne lokalhistoriker, der alene af interesse for det sted, hvor han lever, søger at skildre dets fortid. Det ser ud til, at lokalhistorikeren ikke alene skal beherske historisk metode, men også statistik og talrige andre videnskaber for at kunne give et alsidigt billede af sin egn. Forhåbentlig er denne betragtning for pessimistisk, så bogen efter sin hensigt kan fremme et nyt syn på et gammelt emne. Ændringerne ses bedst ved at sammenligne bogen med dens forgænger, *Haandbog i Hjemstavnsforskning og Hjemstavnskultur*, der under redaktion af *Regnar Knudsen* udkom 1939. Det kan fremhæves, at den sidste brin-